

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 16 czerwca 2023 r.

ZP-KNPS.431.6.19.2023.USZ

Pani
Katarzyna Buszczak
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Domaniowie

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 17-19 kwietnia 2023 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 901), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285) zespół kontrolerów: Urszula Szczebłowska – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Anita Denes-Ziemkiewicz – inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Domaniowie, 55-216 Domaniów 56 zwanym dalej „GOPS”, z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 17 kwietnia 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 grudnia 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na I półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą jednostką kierowała Pani Katarzyna Buszczak zatrudniona od dnia 2 stycznia 2018 r. na stanowisku Kierownika GOPS w Domaniowie, która ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w tym okresie.

Podpisany w dniu 5 czerwca 2023 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Domaniowie w zakresie zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z kwalifikacjami wymaganymi ustawą o pomocy społecznej oraz realizacji zadań wynikających z ustawy.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5, 6, 10, 14, 16, 16a, 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (pkt 1),
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17),
- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

Ustalono, że Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Domaniowie na podstawie Zarządzenia Nr 428/2018 Wójta Gminy Domaniów z dnia 2 stycznia 2018 r., wydaje decyzje administracyjne w zakresie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 ze zm.).

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 3, 7, 8, 9, 11 i 15 ustawy nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie informowano o potrzebach i nie złożono wniosków o udzielenie pomocy w formie:

- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 11),
- sprawienia pogrzebu, w tym osobom bezdomnym (pkt 15).

Gmina Domaniów na dzień kontroli nie prowadziła i nie zapewniała miejsc w mieszkaniach chronionych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych. Brak mieszkania chronionego oznacza, iż ograniczone są możliwości udzielania pomocy zapewniającej osobom przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub/i mogącej zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Kierownik Ośrodka wyjaśnił: „(...) *Nadal oczekujemy na informację od Starostwa Powiatowego w Olawie Wydziału Gospodarki Nieruchomościami o możliwość wykupu od Skarbu Państwa udziałów nieruchomości w miejscowości Janków w celu realizacji zadań własnych gminy, w tym utworzenia mieszkania chronionego, co jest*

działaniem długoterminowym. Stale monitorujemy możliwość pozyskania środków z zewnątrz na dofinansowanie do utworzenia mieszkania chronionego. Mimo braku mieszkania chronionego na terenie Gminy Domaniów w sytuacji potrzeby zabezpieczenia osoby w kryzysie podejmujemy wszelkie działania i zabezpieczamy osoby w ramach posiadanych zasobów”.

Ustalono, że Gmina Domaniów realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków specjalnych celowych (pkt 1),
- podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Gmina nie realizowała zadania z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy dotyczącego przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze, gdyż jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie wpłynął żaden wniosek o taką pomoc.

Na terenie Gminy Domaniów nie ma domu pomocy społecznej o zasięgu gminnym (zadanie z art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy), jednakże osoby wymagające umieszczenia w domu pomocy społecznej kierowane są do DPS znajdującego się najbliżej miejsca zamieszkania. Na dzień kontroli w domach pomocy społecznej przebywało 8 mieszkańców Gminy. Na terenie Gminy znajduje się natomiast Klub Senior+ (przeznaczony dla 20 osób) o zasięgu gminnym, który prowadzony jest przez jednostkę gminną, tj. Centrum Kultury i Czytelnictwa w Domaniowie. W okresie objętym kontrolą do Klubu Senior+ uczęszczało zarówno w roku 2022 jak i w 2023 - 20 osób na podstawie złożonej deklaracji. W ośrodku wsparcia prowadzone były następujące zajęcia/działania: gimnastyka, spotkania z dobrą książką, zajęcia z szydełkowania, warsztaty krawieckie, zajęcia lokalne, zajęcia dotyczące zdrowego odżywiania się, spotkania chóru oraz wyjazdy do kina.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie opracowywał i nie realizował projektów socjalnych (art. 17 ust. 2 pkt 3a ustawy), podejmował natomiast szereg innych działań. Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą „(...) realizowano projekt unijny

<Aktywizacja mieszkańców Gminy Domaniów>, który ma na celu wsparcie mieszkańców. Projekt skierowany do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenie Gminy Domaniów. W ramach założeń projektu organizujemy kursy na prawo jazdy kat. B i kat. C, przewóz rzeczy, kursy animatora czasu wolnego i zabaw dziecięcych, kurs pielęgnacji i konserwacji terenów zielonych, kurs gastronomiczny, kurs operatora pilarki, kurs administracyjno-biurowy oraz szkolenia dla opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych. Uczestnicy projektu biorą udział w wybranych warsztatach: fotograficznych, krawieckich czy zdrowego i ekonomicznego żywienia, grupowego treningu interpersonalnego, współpracy w grupie oraz grupowych spotkań z psychologiem, mediacjach rodzinnych, grupach samopomocowych rodziców, warsztatach wychowawczych, zajęciach rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnością, spotkaniach z zakresu edukacji obywatelskiej”.

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina realizuje zadania wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 6 i 9 ustawy, dotyczące:

- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9).

Zadania z art. 18 ust. 1 pkt 3, 4, 7 i 8 ustawy dotyczące:

- organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8),

nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Kierownik GOPS, w okresie objętym kontrolą na terenie Gminy nie było zgłoszeń/wnioseków o taką pomoc.

Gmina nie prowadzi i nie rozwija infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy). Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że: „(...) do tut. GOPS nie wpłynął żaden formalny wniosek o udzielenie pomocy tego typu. (...). Dzięki bardzo dobrej współpracy ze Stowarzyszeniem TĘCZA w Oławie możemy na bieżąco omawiać możliwe formy pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stowarzyszenie TĘCZA sprawuje stałą opiekę terapeutyczno-rehabilitacyjną dla około 200 niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i dorosłych, głównie z uszkodzeniami centralnego układu nerwowego, tj. zespół Downa, autyzm, porażenie mózgowe, opóźnienia w rozwoju psychoruchowym i inne. Stowarzyszenie prowadzi 3 placówki zajmujące się kompleksowo osobą niepełnosprawną „od maluszka do staruszka”: – Ośrodek Terapeutyczno-Rehabilitacyjny; – Warsztat Terapii Zajęciowej; – Zakład Aktywności Zawodowej. Rehabilitacja i terapia odbywa się na bardzo wysokim poziomie dzięki zatrudnianiu wykwalifikowanych i doświadczonych terapeutów i rehabilitantów oraz dysponowaniu profesjonalnym i przyjaznym wyposażeniem sal rehabilitacyjno-terapeutycznych”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Domaniowie koordynuje realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (art. 110 ust. 4 ustawy).

Kierownik GOPS nie wytaczał powództw o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy (art. 110 ust. 5 ustawy). Jednakże osobom zgłaszającym się do Ośrodka pracownicy socjalni udzielali wszelkich informacji w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek skierował łącznie 25 wniosków o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Oławie oraz do ZUS i KRUS w Oławie. Ponadto pracownicy Ośrodka udostępniali druki i udzielali informacji osobom ubiegającym się o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności oraz pomagali w skompletowaniu niezbędnych dokumentów (art. 110 ust. 6 ustawy).

Kierownik GOPS w Domaniowie składał Radzie Gminy coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Domaniowie realizuje wypłatę świadczeń pieniężnych i niepieniężnych dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, o których mowa w art. 29 i 31 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego

państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.).

Kierownik GOPS w Domaniowie spełnia odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku również spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ww. ustawy.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje obszar Gminy Domaniów zamieszkały przez 5 029 mieszkańców, w tym 100 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 31.12.2022 r.) i 5 032 mieszkańców, w tym 25 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień kontroli).

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Domaniowie na dzień kontroli zatrudniony był 1 pracownik socjalny (2 etaty, w tym 1 wakat) w pełnym wymiarze czasu pracy, realizujący pracę socjalną w środowisku lub przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą Ośrodka pobierający dodatek do wynagrodzenia 400 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Dodatek ten nie był wliczany do wynagrodzenia zasadniczego.

W sprawdzonych aktach osobowych pracowników socjalnych znajdowały się stosowne dokumenty potwierdzające przyznanie dodatku oraz przyjęte i podpisane zakresy czynności.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, ośrodek pomocy społecznej (...) zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej (...) zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Domaniowie na dzień kontroli nie spełniał wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych, o którym mowa w art. 110 ust. 11 i 12 ustawy w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że „(...) stale prowadzone są działania zmierzające do zatrudnienia pracownika socjalnego w tutejszym Ośrodku. Ogłoszenia o naborze

na stanowisko pracownika socjalnego w 2022 roku ogłaszane były 10.01.2022 r., 1.03.2022 r., 6.06.2022 r., 5.09.2022 r., 19.01.2023 r. na stronach internetowych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Domaniowie, na tablicach informacyjnych Urzędu Gminy Domaniów oraz w Powiatowym Urzędzie Pracy w Oławie 18.02.2021 r. na okres 12 miesięcy oraz 3.11.2022 r. na okres 3 miesięcy, 6.04.2023 r., na okres 3 miesięcy. W tym okresie dokumenty aplikacyjne złożyły 2 osoby, jednakże były to osoby bez wymaganego wykształcenia na stanowisko pracownika socjalnego”.

W sprawach dotyczących potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. We wszystkich skontrolowanych decyzjach administracyjnych, jako organ administracji publicznej potwierdzający prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wskazywano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Domaniowie zamiast Wójta Gminy Domaniów.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 ze zm.) organem właściwym do potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcy, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 cyt. ustawy jest decyzja organu jednostki samorządu terytorialnego wójta (burmistrza, prezydenta) właściwego ze względu na miejsce zamieszkania klienta, potwierdzająca to prawo. W związku z powyższym prawidłowo wydana decyzja organu I instancji winna zawierać oznaczenie, że jest to decyzja Wójta Gminy Domaniów, natomiast upoważniony pracownik podpisuje się, jako osoba działająca z upoważnienia Wójta Gminy Domaniów.

2. We wszystkich skontrolowanych decyzjach administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych nie pouczone Stron o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.

Zgodnie z art. 107 § 1 pkt 7 k.p.a. w pouczeniu decyzji administracyjnej powinno zostać wskazane prawo do zrzeczenia się odwołania, jak również jego skutki prawne. Możliwość zrzeczenia się, w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania, prawa do wniesienia odwołania wynika z art. 127a k.p.a. Prawo to przysługuje niezależnie od przedmiotu i rodzaju rozstrzygnięcia. Skutkiem zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia w tym przedmiocie jest to, że decyzja staje się ostateczna i prawomocna (zrzeczenie się prawa

do złożenia odwołania skutkuje także brakiem możliwości zaskarżenia decyzji do sądu administracyjnego), a także podlega wykonaniu.

W sprawach dotyczących kierowania do Domu Pomocy Społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt w tym domu stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Analogicznie jak w decyzjach administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych we wszystkich skontrolowanych decyzjach administracyjnych skierowanych do DPS oraz ustalających odpłatność za pobyt w DPS nie pouczone Stron o prawie do zrzeczenia się odwołania i jego skutkach.

Zgodnie z art. 107 § 1 pkt 7 k.p.a. w pouczeniu decyzji administracyjnej powinno zostać wskazane prawo do zrzeczenia się odwołania, jak również jego skutki prawne. Możliwość zrzeczenia się, w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania, prawa do wniesienia odwołania wynika z art. 127a k.p.a. Prawo to przysługuje niezależnie od przedmiotu i rodzaju rozstrzygnięcia. Skutkiem zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia w tym przedmiocie jest to, że decyzja staje się ostateczna i prawomocna (zrzeczenie się prawa do złożenia odwołania skutkuje także brakiem możliwości zaskarżenia decyzji do sądu administracyjnego), a także podlega wykonaniu.

2. We wszystkich skontrolowanych decyzjach administracyjnych zmieniających odpłatność za pobyt w DPS w podstawie prawnej nie przywołano żadnego przepisu stanowiącego podstawę do zmiany niniejszych decyzji.

Art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023, poz. 775 ze zm.) wskazuje, jakie elementy powinna zawierać decyzja administracyjna. Wśród nich znajduje się m. in. podstawa prawna, rozstrzygnięcie i uzasadnienie. Pierwszy z wymienionych elementów powinien zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które legły u podstaw wydania decyzji administracyjnej, czyli przepisów prawa materialnego, prawa ustrojowego oraz prawa procesowego. Podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, a więc ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów określonego aktu prawnego wraz z powołaniem jego źródła publikacji.

Niezależnie od powyższego stwierdzono, że w decyzji ustalającej odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej oraz w decyzjach zmieniających rozstrzygano również o obowiązku gminy do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca w placówce, wskazując wysokość opłaty wnoszonej przez gminę. Problematyka dotycząca prawidłowości decyzji, w których ustalono odpłatność podmiotów zobowiązanych do ich wnoszenia nie jest jednolicie ujmowana w orzecznictwie. Organ kontrolny podziela w tym zakresie stanowisko wyrażone w wyroku WSA w Białymstoku z dnia 7.08.2012 r., II SA/Bk 423/12 przyjmując, że przepisy art. 59 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej nie nakładają obowiązku wydania decyzji o ustaleniu opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej w stosunku do osób innych niż osoba kierowana do domu pomocy społecznej. Powyższy przepis pozwala na ustalenie właściwości miejscowej organu uprawnionego do wydania decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzji o ustaleniu opłaty za pobyt w placówce dla osoby kierowanej. Decyzje w tym zakresie wydaje organ gminy właściwej w dniu kierowania osoby do domu pomocy społecznej.

W art. 61 ust. 1 ustawy wskazano enumeratywnie krąg podmiotów zobowiązanych do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej. Są nimi w kolejności: mieszkaniec domu pomocy społecznej, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka, małżonek, zstępni przed wstępnymi oraz gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Zasada kolejności przyjęta w omawianym przepisie oznacza, że w sytuacji, gdy osoba umieszczona w domu pomocy społecznej nie jest w stanie ponieść kosztów pobytu w placówce, obowiązek wnoszenia opłat spoczywa na małżonku, w następnej kolejności na zstępnych, w dalszej kolejności na wstępnych, a jeszcze w dalszej – na gminie, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

W przypadku, gdy osoby zobowiązane do ponoszenia opłaty nie wywiązują się ze swego obowiązku, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków - art. 61 ust. 3 ustawy.

Przepisy ustawy o pomocy społecznej nie zawierają podstawy do rozstrzygnięcia o obciążeniach gminy na rzecz domu pomocy społecznej, gdyż obowiązek wnoszenia odpłatności przez gminę jest obowiązkiem wynikającym bezpośrednio z przepisów prawa i nie wymaga konkretyzacji poprzez wydanie jakiegokolwiek decyzji administracyjnej.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych.
2. Brak spełnienia wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych.
3. Błędne oznaczenie organu administracji publicznej w decyzjach dotyczących potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
4. Nierzetelne sporządzanie decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, kierujących do DPS oraz ustalających odpłatność za pobyt w DPS w zakresie pouczenia.
5. Nierzetelne sporządzanie decyzji administracyjnych zmieniających w zakresie odpłatności z pobyt w DPS.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Uregulować kwestię realizacji zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym dotyczącego prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych.
Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 poz. 901).
Termin realizacji: 31.12.2023 r.
2. Uregulować kwestię zatrudnienia pracowników socjalnych tak, aby Ośrodek zatrudniał w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.
Podstawa prawna: art. 110 ust. 11 i 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901).
Termin wykonania: do 31.12.2023 r.
3. W decyzjach administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wskazywać wójta (burmistrza, prezydenta), jako organ potwierdzający to prawo.
Podstawa prawna: art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 ze zm.).
Termin wykonania: na bieżąco.

4. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny ze szczególną dbałością o jasność i precyzję wypowiedzi w sposób jednoznaczny nie budzący jakichkolwiek wątpliwości. W pouczeniu wskazywać prawo do zrzeczenia się odwołania, jak również jego skutki prawne.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 pkt 7, art. 127a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

5. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, w podstawie prawnej przywoływać dokładnie wszystkie przepisy prawa, które legły u podstawy ich wydania, a rozstrzygnięcie decyzji formułować jasno i jednoznacznie. W decyzjach wskazywać aktualne i mające zastosowanie publikatory aktów prawnych z podaniem źródła jego publikacji oraz konkretnego artykułu, paragrafu czy punktu, natomiast w uzasadnieniu faktycznym i prawnym decyzji podawać fakty, które organ uznał za udowodnione, dowody, na których się oparł, przyczyny, z powodu, których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 pkt. 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tut. Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Otrzymują:

1. Wójt Gminy Domaniów
2. a/a

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Dariusz Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej